

Z P R A V O D A J

S P O L E Č N O S T S B Ě R A T E L Ů K N I H T I S K O V Ý C H V Y D Á N Í Č S . Z N Á M E K

ČÍSLO : 43

ROČNÍK 1997

OBSAH:

	Straha
- Perfiny na známkách Hradčany	2 - 5
- Dápisnice OR 150 - 3 typy známek	6 - 7
- 5 h fial HOL - neznámé ZP	7
- Retuš na dopisnicích OR 50 hal	8 - 12
- Vada na ZP 90 a 100 II TD 5 hal HRADČ	13
- Zoubkování "H" u 25 hal Hradčany	14 - 15
- Kdy začaly být používány známky s LHZ 14	15
- HOL 25 hal II t., další zjištění	16 - 17
- Ukládání známek specialisované sbírky	18 - 20
- OR 100 hal hnědá, VN a retuše 63 ZP	21 - 23
- Články o známkách HOL, OR a HV	24

Zpravodaj společnosti knihtiskových známek je neprodejnou tiskovinou, vydávanou pouze pro vnitřní potřebu členů společnosti. Je vydáván nepravidelně, nejméně 3 x do roka. Za redakční úpravy odpovídají a na přípravě se podíleli členové společnosti.

Rukopisy, články, připomínky, nové poznatky či jinou korespondenci zasílejte na adresu :

Jindřich L á t a l , Mařatkova 916, 142 Praha 4, tel. č./02/4717976

Perfiny na známkách Hradčany.

Sběratelé známek emise Hradčany mají možnost se zaměřit a sbírat nejen odchylky známek odvozené od jejího obrazu (kresba a její odchylky), výroby tiskových desek (typy, redukce, retuše, deskové vady), tisku známek (barevné odstíny, odchylky papíru, výrobní vady), způsobu oddělování známek (stříhané, zoubkované), ale i zajímavosti vzniklé při použití známek.

V tomto případě může jít třeba o razítka (popřevratová, I. typu, vlaková, příležitostná) druh zásilky (tiskopis, dopisnice, dopis, R a Ex zásilka, cenné psaní, balík), počtu známek na celistvosti (jednoznámková, násobná, pestrobarevná), nebo i o úpravu známky po jejím nákupu od poštovní správy.

Mezi takto upravené známky patří mimo jiné i vlastnický průpich nazývaný perfin. Perfin je tvořen malými otvory vyseknutými do plochy známky. Otvory perfinu mohou být sestaveny do tvaru písmena či číslice, případně více písmen, nebo grafického obrazce . Písmena mohou být ve dvou i více řádcích či upravena do stylizovaného monogramu, dle dnešní terminologie do loga.

Prodírkování známek sloužilo jako ochrana proti zcizování známek a bylo povoleno již v době Rakouska-uherska a to v roce 1877. Tento způsob ochrany vlastnictví známek byl používán i po vzniku samostatné československé republiky. Firmy, které působily na našem území a používaly perfiny na známkách rakouských (uherských) používaly je dále, pokud nezankly, na známkách emise Hradčany. Perfiny používaly také firmy, které vznikly až po 28. říjnu 1918.

První katalog perfinů na našem území vydal pan Vojtěch Maxa v roce 1972 ve Fialatelistickém klubu v Hlohovci. Perfiny jsou označeny počátečním písmenem a pořadovým číslem. V dalších sloupcích je uváděn zápis perfinu, jeho výskyt na známkách různých poštovních správ (Rakousko, Maďarsko, ČSR I, Protektorát, Slovenský stát, ČSR II), místo použití dle podacího poštovního úřadu a pokud je znám tak i název toho kdo jej používal. Dvoj i více řádkové perfiny jsou uváděny tak, že řádky jsou odděleny šikmou čarou. Rovněž bývá uveden obor podnikání majitele perfinu. Zápis v katalogu vypadá takto:

B 20 B.D./a C. R,Č Blansko Breifeld, Daněk a CO
T, strojírna

V obrazové části katalogu je nakreslen každý perfin ve skutečné velikosti.

Sběratelé perfinů sestavují sbírky buď generálně, kdy se snaží získat perfiny všech katalogových čísel z našeho území a nebo speciálně, kdy chtějí mít od každého katalogového čísla tolik perfinů kolik bylo poštovních správ vydávajících známky.

Hradčanáři, pokud se rozhodnou zařadit perfinované známky do své sbírky, mají stejné možnosti. Generální sbírka obsahuje všechny perfiny, které se vyskytly na známkách Hradčany. Specializovaná potom perfiny stejného katalogového čísla použité na různých hodnotách známky.

Tím však specializace sbírání perfinů na hradčanských známkách nemusí skončit. Může být doplněna použitím perfinu na nějak zajímavé známce. Třeba se vzácným barevným odstínem, I. typem 4. spirály, s lepším druhem zoubkování. Zajímavé mohou být i pásy či bloky perfinovaných známek, na kterých lze najít třeba i spojené spirálové typy.

Ozdobou každé sbírky a to nejen sbírky perfinů, jsou celistvosti. Těmi je možno doložit nejen místo použití, ale v případě, že jde o obálku s firemním znakem i majitele perfinu. Perfiny lze najít i na ústřižcích skartu. Vždyť mnohé firmy posílaly balíky případně peníze.

Mezi zajímavé perfiny patří určitě perfin T.S., který patřil firmě Silesia v Krnově. Tento perfin se vyskytuje také na známkách se soukromým zoubkováním, které používal tamnější poštovní úřad. Nevím zda existuje ještě další místo z něhož je perfin na známce se soukromým zoubkováním. Mohl by být třeba z Děčína či z poštovního úřadu Praha 17.

Nevím zda existuje katalog kde by byly uvedeny všechny perfiny použité jen na známkách emise Hradčany, samozřejmě s udáním hodnot které byly operfinovány. Byl by jistě dobrou pomůckou a to nejen pro sběratelé Hradčan.

Na závěr chci napsat, že obsáhlejší úvod článku, ve kterém jsem vypsál co asi lze u hradčanských známek sbírat považují tak trochu jako návod pro ty sběratele, kteří začínají a hledají zaměření pro svoji sbírku. Tu také mohou doplnit známkama s perfiny, které najdou třeba při prohlídce balíčkového zboží.

Silesia
soukromé zoubkování

B.D.
&C.

Breifeld, Daněk a Co.

DU

R. G. Dun a Co.

F. Adler

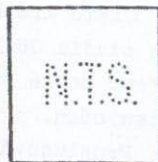
X

G.N.

G. Niesner

Použití - perfiny.

S. L. Reimana synové
Praha

N. Trollera synové
Brno

Gebrüder Mahla
Jablonec nad Nisou

Kammgarn-Spinnerei I. Schmieger
Liberec

G. Wolfruma syn
Aš

Grohman & Co
Vrbne ve Slezku

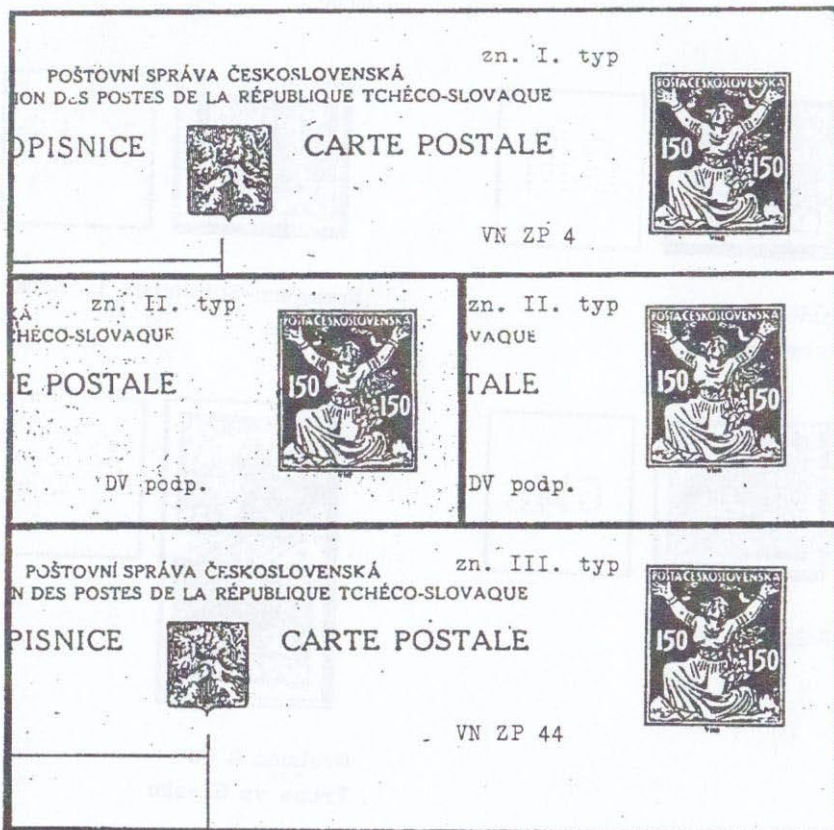
D o p i s n i c e OR 150 h

- existují se všemi třemi typy známek !

Tímto krátkým sdělením reaguji na přítelem Chvalovským v jeho studii OR 150 h (29/1996) naznačenou výzvu, týkající se ověření možné existence všech tří typů známek OR 150 h i na dopisnicích.

Prostudováním, byť minimálního počtu devíti dopisnic z naší sbírky, mohu potvrdit v nadpisu článku uvedené.

Na dopisnici se známkou I. typu mám otisk známkového štočku s VN ZP 4 /bílá skvrna na spodní části obloučku písmene P v POŠTA,

bílá skvrna ve šrafování u lipových lístků a navíc nahodilou vadu, kterou je nepravidelný bílý kroužek /o průměru cca 2,5 mm/ zasahující mj. písmena ENS.

Na dopisnicích se známkami II. typu jsem nenašel žádnou ve studii uvedenou DV, ale na dvou z těchto dopisnic jsou zřetelné DV v podpisu. Jde zejména o zkrácení posledního písmene, které jednou nabízí variantu VHR a jednou VHP - př. Chvalovský slíbil ověřit možnou existenci i na archovině.

Dopisnice se známkou III. typu jsem našel s VN ZP 44 /přerušeni druhého stínování pod pasem a barevná skvrnka v pravé bílé rámové lince proti úpatí Kriváně/.

K úplnosti sdělení ještě dodávám, že, ale asi shodou náhod, je na našich devíti dopisnicích shodně třikrát zastoupen známkový štoček I., II. i III. typu.

J. Kašpar

Holubice 5 h fialová - neznámé známkové pole

V rámci studia této hodnoty, zejména při pokusech o rekonstrukci archů vytištěných z tiskových desek 1 a 4, jsem našel několik poštovně použitých exemplářů známek na nichž je přerušené písmeno N v BENDA.

Vzhledem k tomu, že na stokusových archích poštovně nepoužitých známek desek jedna a čtyři se tato vada nenalézá, vznikla zřejmě až během tisku. K určení známky na příslušné známkové pole a desku by pomohla páska nebo blok známek, kde by na jednom ZP byla známka s uvedenou vadou.

Dodávám, že studiem známek HOL. 5 h modrá a fialová, vytištěných z první a čtvrté desky, se zabývám mimo jiné z důvodu, že známky byly komé běžného HZ 14 opatřeny také zoubkováním ležmý hřeben 14. Předpokládám dokončení a vydání studie ještě v tomto roce.

J. Chvalovský

Retuš na dopisnicí Osvobozená republika 50 h

Jak celý název naší Společnosti napovídá, náplní naší činnosti je sbírání a studium čs. známek vytištěných knihtiskem. Určitým /a podle mého soudu vítaným/ zpestřením obsahu našeho Zpravodaje jsou články o dopisnicích či celinách všeobecně. A to nikoliv jen z toho důvodu, že do určité doby byly naše celiny zhotovovány rovněž knihtiskem, ale zejména proto, že mnohé tyto celiny mají tu nejužší souvislost třeba s výplatními známkami. Tak např. studiem odchylek v kresbě a obrazu známek Osvobozená republika 50 h obou barev /č. katalogu 155 a 156/ a známek vytištěných na dopisnicích stejnojmenného vydání /CDV 24, 25, 27, 28 a 29/ je prokázáno, že obě tiskové desky červených padesátihaléřových známek a některé desky známek téže hodnoty v barvě zelené byly rozřezány a část takto získaných jednotlivých známkových štočků byla použita pro sestavení tiskových desek dopisnic.

K dnešnímu dni mám na dopisnicích OR 50 h spolehlivě doloženo celkem šest retuší, když všechny se vyskytovaly na stoukusových deskách již v době, kdy se jimi tiskly známky. Tyto retuše tedy existují jak na známkách /jedna na OR 50 h červená a pět zbylých na OR 50 h zelená/, tak i na dopisnicích. Do budoucna jistě nelze vyloučit nález další retuše /retuší/ na zmíněných dopisnicích, avšak sběratele musím upozornit, že každá další retuš musí být doložena výskytem na výplatních známkách. Způsob sestavování tiskových desek dopisnic OR 50h a zejména pak běžná /v některých případech až pětinasobná/ výměna známkového štočku u jednoho a toho samého celinového pole totiž vylučuje nálezy "zcela neznámých retuší". Snad každý uzná, že než provádět opravu jakékoliv vady na jednotlivém známkovém štočku v desce dopisnic je jednodušší tento štoček prostě vyměnit. A zase naopak: protože byly rozřezány jen "některé" desky známek OR 50 h s. /a samozřejmě obě desky známek OR 50 h č./ a z nich pak pouze "část" štočků byla použita pro tisk dopisnic, ne všechny deskové vady a retuše existující na známkách se mohou vyskytovat i na dopisnicích. Z pohledu

vzájemného rozlišení jednotlivých exemplářů dopisnic je situace složitější o tu skutečnost, že v některých případech je dokladovatelná až trojnásobná výměna štočku znaku u jedné a té samé dopisnice, resp. u jejího celinového pole kterým byla tištěna.

Dnes se zmíním o jedné retuši z celkového počtu šesti, která dosud unikala pozornosti naprosté většině sběratelů, když zatím pouze asi dva členové naší Společnosti ji správně identifikovali. Budu-li přesný, jedná se prakticky o tiskem poškozenou retuš, jejíž výskyt na dopisnicích je stejně vzácný jako výskyt retuše "vajíčka". Proč, to vyplyne z následujících řádků.

Popis vývoje vzhledu retuše na známkách a zdůvodnění jejího výskytu na dopisnicích je nutno vzít od začátku: Na ZP 68 prvního negativu byla vada "bílý výběžek z vnitřního obloučku pravé číslice pět", obr. 1. Tato vada byla výrobním postupem přenesena na všechny tiskové desky známek, jež byly podle zmíněného negativu kopírovány. Na druhé desce známek OR 50 h z. /deska bez označení, s ochranným rámem a počítadly, s nápichovým bodem za ZP 50/ byla však vada ještě před zahájením tisku opravena, obr. 2. Během vlastního tisku známek došlo k poškození retuše a původní vada se začala objevovat, obr. 3. Vystupující vada pravé číslice pět /dle obr. 3/ byla následně opravena a vznikla retuš zcela jiného vzhledu - obr. 4. Kontrolním znakem retuší na této desce /obr. 2, 3 a 4/ je "barevnou skvrnou spojené stínování a čára záhybu sukně u paty levé nohy" alegorické postavy - obr. 5.

Přibližně v polovině roku 1922 byl tisk známek druhou deskou ukončen a teprve za více jak čtyři roky - v závěru roku 1926 - byla zmíněná stokusová deska rozřezána a některé její známkové štočky byly použity pro sestavení desky dopisnic CDV 28 /jednoduchá dopisnice, znak 19 čar, bez vytištěné prodejní ceny/. Dokladem toho jsou na zmíněných dopisnicích nejen sekundární deskové vady právě druhé tiskové desky známek, ale i retuše "vajíčka" a "náprsenky", a také samozřejmě i výše popisovaná retuš vady ZP 68 - viz obr. 6 a 7.

Známka s retuší vytištěná na dopisnici nese všechny znaky silně opotřebeného štočku, jako jsou zkrácené čáry stínování hodnotových číslic, povětšinou chybějící body v obou dlaních, různě spojená písmena nápisu POŠTA ČESKOSLOVENSKÁ atp. Samotná retuš bílého výběžku z vnitřního obloučku pravé pětky zde oproti vzhledu na výplatní známce /viz obr. 4/ doznala změny: liteřina začala z opraveného místa vypadávat a objevila se část původní vady. I při horším tisku a zkrácené čáře záhybu sukňe u paty levé nohy je barevná skvrna, jež je kontrolním znakem /viz obr. 5/, vždy dobře znatelná.

U dopisnic s retuší vady ZP 68 /obr. 6/ mohou sběratelé ještě rozlišit dva různé znaky, tedy prakticky dva odlišné exempláře dopisnic. Vodítkem k tomuto rozlišení není samotná poloha státního znaku vůči dělicím linkám a známce /znak se mohl během tisku uvolnit a nepatrně změnit svoji polohu/, ale odchylky v kresbě tohoto znaku, tedy jeho deskové vady. V jednom případě má dopisnice znak, u kterého je mezi druhou a třetí šrafovou zleva v prostoru mezi předními tlapami lva prohnutá čára /obr. 7 a 8/, ve druhém případě má znak dva malé zářezy do levého okraje 1,9 a 3,7 mm odshora /obr. 9/. Četnost výskytu dopisnic s uvedenými znaky je velmi rozdílná a lze ji vyjádřit poměrem DV na obr. 8 : DV na obr. 9 = 4 : 1. Podotýkám, že toto platí pouze u dopisnic s retuší vady ZP 68! Na ostatních exemplářích dopisnic CDV 28 se státní znaky s uvedenými deskovými vadami vyskytují buď zcela běžně, nebo neopak v jiném - třeba obráceném - poměru. Jsou to jiné znaky, byť se shodnými odchylkami, a s popisovaným případem nespojují.

Samotný vznik retuše a souvislosti jejího výskytu na dopisnici vypovídají o její vzácnosti, která je srovnatelná např. s retuší "vajička". Nezaměňujme však shodnou vzácnost výskytu s finančním oceněním! Zde má svůj vliv rozsah retuše, stupeň poznání a sběratelská obliba. Vycházejí však z dosavadních poznatků o dopisnicích OR 50 h, tak si dovoluji tvrdit, že celkově bylo dopisnic CDV 28 s retuší "vajička" a s retuší vady ZP 68 vytištěno ne-li přesně, tak zcela jistě alespoň přibližně stejné množství. A protože u dopisnic s retuší "vajička"

nebyla /alespoň dosud/ zjištěna výměna státního znaku, tak dopisnic s retuší vady ZP 68 a se znakem a jeho vadou dle obr. 9 bylo vytištěno dokonce podstatně méně kusů než dopisnic se zmíněnou retuší vady ZP 39.

Zdeněk Chvosta

Obr. 1

Obr. 2

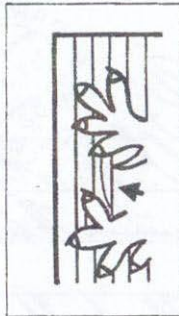
Obr. 3

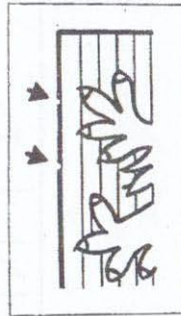
Obr. 4

Obr. 5

Obr. 8

Obr. 9

Obr. 6

Obr. 7

Vada na 90. a 100. ZP II. tiskové desky u 5. hal. V. kresby Hradčan

Ve 41. čísle našeho Zpravodaje pan Fáber rozšiřuje o svá pozorování dosud publikované údaje o vývoji některých vad u hodnoty 5 hal. páté kresby. Kromě jiného, na několika vyobrazených blocích jak stříhaných, tak i zoubkovaných známek dokládá vznik poškození pravého rámu na 90. a 100. známkovém poli u II. tiskové desky. Mezi vyobrazenými bloky známek jsou zastoupena známková pole bez poškození pravého rámu pouze na nezoubkovaných známkách, kdežto známky s tímto poškozením jsou doloženy jak na známkách stříhaných, tak i na známkách zoubkovaných. To by mohlo vést k mylnému závěru, že neexistují zoubkované známky bez poškození.

Ve své sbírce Hradčan mám níže vyobrazený rohový čtyřblok s deskovou značkou v řádkovém zoubkování $11\ 1/2 : 10\ 3/4$, bez poškození pravého rámu na 90. a 100. známkovém poli. Tento čtyřblok je zajímavý mimo jiné i deskovou značkou, vrypem do dolní části obloučku číslice 5. Pochází totiž z té části nákladu, u které je přerušení tohoto obloučku úplné. Z téhož období pak pochází i první čtyřblok v článku pana Fábera. Pozornému čtenáři pak jistě neunikne ani ta skutečnost, že na vyobrazeném čtyřbloku z mé sbírky je v dolní části patrná zajímavá perforační složka, která způsobuje nepravidelnost ve svislých řadách zoubkování.

Vzájemným spojením údajů publikovaných v obou článcích lze pak dokladovat i tu skutečnost, že pro výrobu zoubkovaných známek s časovým odstupem, byly použity přepážkové archy z různých období tisku, jinými slovy, z dřívějších zásob, které nebyly dány do oběhu jako nezoubkované.

ing. Jiří Škaloud

Zoubkování H (13 3/4 :10 3/4) u 25 hal.Hradčany

Ve čtvrtém čísle časopisu Merkur revue publikuje pan mgr. Maleček své poznatky týkající se poštovního použití známek 15 a 25 hal. V. kresby emise Hradčany se smíšeným zoubkováním 13 3/4 :10 3/4. Doposud publikované údaje nejen v Merkur revue, ale i v dřívějších číslech časopisu Filatelie a Monografií čs. známek nedávají uspokojivou odpověď na otázku, kdy a z jakého důvodu byla skutečně použita tato vyjímečná perforace, a proč jen v tak omezeném rozsahu. Vždyť uváděné náklady s tímto zoubkováním - 15 hal. 15 000 kusů a 25 hal. 10 000 kusů, představují pouze 150 resp. 100 přepážkových archů. Pokud k těmto číslům vztáhneme poznatky, které se týkají vlastního provádění perforace, tak zjistíme prostým výpočtem, že za předpokladu, že do perforačního stroje bylo vkládáno 5 přepážkových archů současně, stačilo k vyrobení tohoto množství známek, vložit do perforačního stroje pouze 30 resp. 20 těchto dávek. To vše celkem dvakrát (do dvou různých perforačních strojů). Kapacita perforačních strojů za jednu jedinou pracovní směnu byla mnohonásobně vyšší. Předpoklad, že ke vzniku této vyjímečné perforace došlo v době, kdy byla v tiskárně nějaká porucha na hřebenovém perforačním stroji, tedy zřejmě neobstojí. Údaj o vzniku této perforace, jako důsledku poruchy hřebenového perforačního stroje 11 3/4, v dubnu 1920, je rovněž mylný, neboť uvedené tvrzení v Monografii čs. známek se týká výhradně mimořádných zoubkování hodnoty 30 hal. V.a) kresby. Za pravděpodobnější může být považována některá z jiných alternativ např.:

1. Po zakoupení elektrického řádkového perforačního stroje 10 3/4 v červnu 1919 (viz. Mono) byly prováděny různé zkoušky perforace nejen u makulturních tisků, ale i u vlastních známek, aby došlo k ověření vhodnosti velikosti a hustoty perforačních otvorů pro oddělování známek. Ty pak byly dány, možná i s několika měsíčním spožděním, do oběhu.

2. Znamky s touto perforací byly vyrobeny ze spekulativních důvodů, tak jako řada jiného, nechvalně známého materiálu. Vždyť podobné výrobky nemohly, dle názoru tehdejší poštovní správy, poštovní správu poškodit. Podobná aktivita např. p. Lešetického je dostatečně známá.

Nechci se však příliš pouštět do nepodložených spekulací. Přesto se ale domnívám, že na některé dříve uváděné údaje a tvrzení je třeba se dívat s odstupem několika desítek let s určitou rezervou.

Na přiloženém obrázku je známka 25 hal. s řádkovým zoubkováním 13 3/4 : 10 3/4. Jedná se o 85. známkové pole II. tiskové desky s čitelným otiskem poštovního razítka Grulich - 27. X. 19 - 4. Pravost předloženého exempláře je ověřena znalcem. Tento

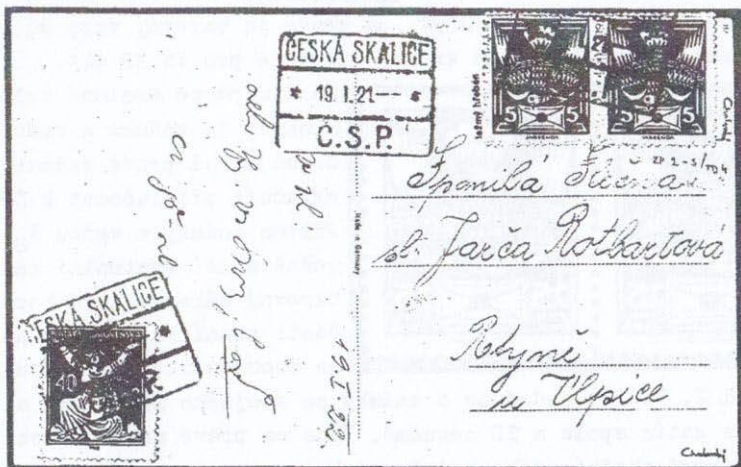
exemplář prokazuje existenci známek s uvedenou perforací již v říjnu 1919. Za povšimnutí stojí i fakt, že v Králíkách (Grulich) byly poštovně použity jak známky 25 hal., tak i s odstupem zhruba třech měsíců, známky 15 hal. s touto vyjimečnou perforací.

ing. Jiří Škaloud

Kdy začaly být používány známky s LHZ 14 ?

Podle poštovních razítek na známkách, které se mi podařilo zadokumentovat, byly známky s LHZ 14 používány od poloviny ledna 1921.

Na vyobrazené celistvosti se dvěma známkami Holubice 5 h fialová s LHZ 14 jsou tři otisky nádražního razítka Česká Skalice s datem 19. ledna 1921. Odesílatel napsal datum 19.I.1922. Bylo razítko správně nastaveno nebo se odesílatel zmýlil ?

H O L U B I C E 25 h, II. typ

- d a l š í z j i š t ě n í

Neuplynula ještě příliš dlouhá doba od vydání studie Holubice 25 h, II. typ a již, k mému potěšení, se ozvalo několik sběratelů. Ti poslali zajímavý známkový materiál, který mi dovolil napsat tyto řádky.

Sběratel Středa z Jiřetína mi poslal na ukázkou svislou dvojpásku na jejíž horní známce je vada, z do té doby neznámého ZP i TD, označená ve studii X₅ a na spodní známce je vada negativu ze ZP 66. Čili k vadě označené X₅ si můžete připsat ZP 56, TD zůstává i nadále neznámou.

Na zajímavou věc mne upozornil ostravský kolega Zdeněk Minks. Zpochybnil totiž mnou uváděný údaj o příslušnosti vady označené X₈ k ZP 41. Tuto informaci jsem dodatečně zařadil do "Poznámek" na str. 19 studie a to díky nálezu vodorovné dvojpásky /obr. 1/.

Na vlevo umístěné známce je barevnou skvrnou přerušena

horní část písmen L a O v SLOV, na pravé je barevný vryp do pravé části horní dlouhé ozdobné kresby /typické pro VN ZP 42/.

Na dvojpásce zaslané kolegou Minksem je známka s vadou označenou X₈ na pravé známce, což vylučuje příslušnost k ZP 41 ! Přitom známky s vadou X₈ mají ještě další kontrolní znak a to barevný zářez v levé horní části psanička. Ten se nachází na obou známkách s vadou X₈ na

obr. 1. i 2. Tudíž, jedná se o známky ze stejného ZP, které ale není 41., ale zatím spolu s TD neznámé. Vada na pravé známce z obr. 1 je sice tvarově shodná /nebo hodně podobná/ s popsanou VN, ale v tomto případě je jen nahodilou deskovou vadou z dosud rovněž neznámého ZP.

Z další zaslané troj pásky se ZP 66, 67 a 68 ze 4. TD vyplynulo, že vada na ZP 66 označená ve studii ad c/ je pouze na části nákladu /NČN/, to samé platí i o vadě na ZP 67.

Popis 1. TD lze na 39 zn. poli doplnit o další DV /viz třetí

známka na obr. 3/. Jedná se o: a/ barevný bod na střední části levého rámu /proti horní části písmene P v POŠTA/, b/ barevná skvrna u levého dolního rohu.

Dále byly nalezeny známky s VN ZP 88, na kterých je i bílý výběžek z horního konce pravé skobovité kresby /obr. 4/. TD na které se tato vada vyskytuje zatím neznáme.

Řada dalších podnětů, které jsem získal ze známek zapůjčených k prostudování od kolegů Látrala, Středy i Minkse bude po ověření a určení ZP součástí dalších sdělení.

Všem uvedeným děkuji za zapůjčení materiálů a aktivní spolupráci.

J.K.

Vada ZP 42 OR 30 hal červenofialová.

Hledám vadu ZP 42 neznámé TD u 30 hal Osvobozená republika červenofialová s vadou chybějící částí písmene ČE v ČESKOSLOVENSKÁ. Nabídněte.
Zájemce: J i n d ř i c h L á t a l , Praha 4 - Mařatkova 916 - 142 00.

Ukládání známek specialisované sbírky .

Na požádání pana Láta je jsem se rozhodl uveřejnit ve Zpravodaji námět na ukládání známek specialisované sbírky tak, jak to dělám sám už řadu let. Celý postup je rozdělen na tři etapy.

1. Vytvoření listu

Poněvadž listy je nucen si každý sběratel specialista tvořit sám, naskýtá se několik možností. Ta metoda, která v současné době odpovídá i možnostem je tvorba listů na počítači. Používám listy formátu A4, které jsou tenčí než kladivková čtvrtka, ale silnější než kancelářský papír, zkrátka kvalitou odpovídají známým listům Schaubek. Výrobce těchto listů jsou Olšánské papírny a.s. závod Vlčice.

Grafický návrh listů včetně textu je proveden v programu Corel Draw 5. Poněvadž se jedná z grafického hlediska o poměrně jednoduché kresby, stačí i verze Corelu nižší (tzn. 4 nebo 3). Okénka je možno uspořádat tak, aby celkový dojem s textem byl co nejlepší. Text je rovněž možno různě umístit a rovněž volit celou řadu možností typů písma. Okénka na známky je možno tvořit i na bloky, pásy apod. Co týká označování vad v místech na známce, je možno volit např. šipku apod. s označením vady (a to buď podle monografie či vlastně).

Dalším důležitým objektem na takto vytvořeném listu je umístění zvětšeniny vady. Zde samozřejmě je opět několik možností. Mě osobně se osvědčil nejlépe následující způsob. Vadu ze známky je možno snímat přímo skenerem a přes některý grafický program např. PhotoStyler upravit a zvýraznit vadu, nebo použít reprodukce a pomocí kopírky vytvořit potřebnou velikost. Obraz je možno vytisknout opět laserovou tiskárnou. Já osobně užívám tiskárnu jehličkovou a proto reprodukci se zvětšenou vadou jako výstřižek rovněž vkládám na list a lehce lepím do předem vytvořených a připravených okének. Vše je patno z přiložené ukázky některých listů. Tato okénka jsou vždy vpravo a větší. Viz příloha zmenšených listů.

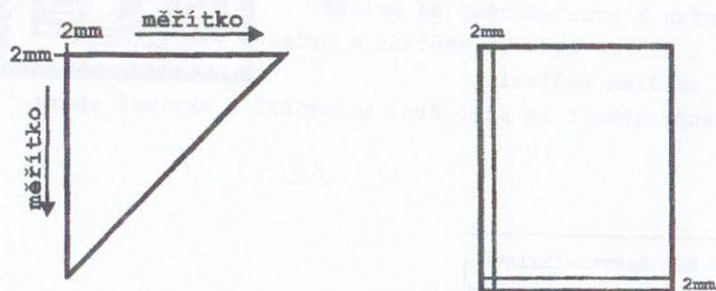
Vše potom na list rozmístím tak, aby dojem byl co nejlepší a vytisknu na jehličkové tiskárně XB24 - 200. V této chvíli jsem na polovině „cesty“ tvorby úplného listu. Následuje lepení folie.

2. Řezání okének

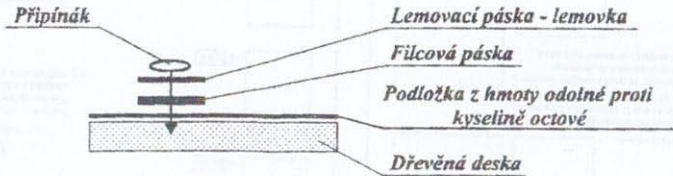
Okénka i na razítkované známky dělám z důvodů ochrany známky na listě. Nemožu se smířit s tím, a osobně to nedělám u žádné razítkované známky, že někteří filatelisté je lepí lepicí páskou. Známky zásadně nelepím a lepím umařanová okénka.

Jako materiál používám UMAFOL folii běžně k dostání v filatelistických prodejnách a zásadně jen slabší tloušťky, tj. 0,05 mm jak na malé, tak i na velké formáty. K lepení používám zásadně koncentrovanou kyselinu octovou (98 %) k dostání ve všech lékárnách. Celý problém spočívá ve způsobu technologie stříhání folie a především způsobu lepení. Pokusím se toto vše následně popsat.

Okénka je nejprve třeba všechna změřit a to speciálním trojúhelníkem, který má na obou stranách měřítko, kde nula je posunuta o 2 mm a to z důvodů okrajů, které se lepí do tvaru „L“.

Tyto naměřené údaje se zapisou s počty kusů od jednotlivých rozměrů. Nyní následuje nařezání folie. Folii zásadně nestříháme, poněvadž tím nikdy nedosáhneme přesně rovného okraje. Folii řežeme resp. nařízneme ostrým hrotem v místě kde ji chceme oddělit pak lehkým namáháním v ohybu ji zlomíme. Naříznutí hrotem se dělá na natažené folii v délce cca 1 m a to na rovné podložce (nejlépe na stole), kde je pod folii umístěn rastr z milimetrového papíru, podle kterého je „síť“ jednotlivých okének tvořena. Jednotlivé velikosti jsou vloženy do příslušných obálek s nadepsaným rozměrem.

3. Lepení okének

Následuje nejdůležitější fáze - lepení. Je třeba si nejprve připravit k lepení na obrázku uvedenou podložku.

Na dřevěnou desku (např. starší rýsovací prkno) je položena podložka z plastu, který odolává kyselině octové cca 10x 20 cm. Na této podložce je položena páska z filcu, který má tloušťku cca 2 mm, šířku 1cm a délku asi 15 cm. Pozor, je třeba užít filc bílý, neboť barevné filcy pouští většinou působením kyseliny octové barvivo. Na tomto filcu je přiložena bavlněná lemovka na kalhoty a to taková, která má přesně rovný okraj a nepoští černé barvivo (nutno předem odzkoušet odolnost barviva proti kyselině octové). Lemovka je stejně dlouhá jako filc. Obě pásky jsou k dřevěné desce přišpendleny na začátku a na konci připínáky. Nyní tuto lemovku a zároveň i filc napustíme kyselinou octovou. Nesmí jí být ani mnoho ale ani málo. Nejlépe je takové množství, kdy při další kapce už filc nesaje a kyselina zůstává na podložce. K tomuto „napouštění kyselinou používám starší plastovou injekční stříkačku bez jehly.

Nyní je vše připraveno na lepení. Přichystám si listy, které budu lepit a vedle na čistý list či dva, si srovnám umaňovaná okénka, které jsem si před tím nafezal a to v pořadí, jak jsou na listech za sebou. Uchopím pinzetu, vložím do ní první okénko, přiložím k napuštěné podložce v celé délce lepení s tím že „orazítkovány“ pásek okénka kyselinou octovou je široký cca 2 mm. Otočím okénko v pinzetě o 90° opět „orazítkuji“ a přiložím na požadované místo na listě a prsty ještě na místa lepení přitlačím, aby celá plocha dobře přisedla. Stejným způsobem postupuji i u dalších okének, až mám celý list nalepen. Tyto listy prokládám silnějšími čtvrtkami a to z důvodu aby v případě prosáknutí kyseliny na druhou stranu listu (stává se to především u špatně odhadnutého množství kyseliny ve filcu) tato nepoškodila okénka u listu následujícího. Celý tento svazek listů po dokončení lepení zatížím knihou (co možná nejtěžší) a nechám asi 2 až 3 tři dny takto „odležet“.

Po uplynutí požadované doby (z listů je nepatrně cítit ocet , není to však na závadu, po třech dnech již kyselina vyprchá) do jednotlivých „kapsiček“ tvaru „L“ vkládám známky a lepím zvětšené obrázky DV (uvedeno výše). Celé listy pak vkládám do průhledných folií z polypropylenu (běžně k dostání v kancelářských potřebách) vždy po dvou „zády“ k sobě. Jedná se již o desky přímo s naváženými foliemi nebo folie, které se vkládají do krouzkového bloku.

Známky jsou tak dvakrát chráněny a nemusím mít strach, že ne zrovna pečlivý kolega při prohlížení mi svými rukami listy poznamená.

Stejným způsobem se lepi i velké formáty TL apod. Zde je však několik způsobů např. do „L“ nebo jako kapsičky do růžků apod. to záleží na každém názoru i když podle mého a mých zkušeností, je efekt vždy stejný. Používám zásadně slabší folie a v případě lepení do „L“ ještě navíc odkládám listy ne na rovnou plochu ale do velkého hrnce okénky směrem dolů ke stěně, aby byl list prohnut po ceiu dobu zaschnutí lepidla, které se vkladně vytvoří z folie naleptáním kyseliny octové. Zabráni se tak kroucení listů po zaschnutí lepidla, neboť folie po zaschnutí má v případě větších rozměrů snahu se v místech lepení stahovat.

3. Závěr

Zkušenosti s lepením mám cca asi 15 let, mám takto zhotoveny všechny sbírky, lepím rovněž i svým dalším kolegům a všem, kteří mají zájem. Lepené spoje jsou stále stejné, čiré, nezloutnou, okraje lepené perfektně rovné a rovněž i rozměry se dají dosáhnout velmi přesně. Pokud je třeba, je možno lepený okraj (cca 2 mm) zúžit nebo rozšířit. Známky jsou pod folií v perfektním stavu bez jakýchkoliv změn.

Pokud bude někdo mít zájem, rád zodpovím jakýkoliv dotaz či navážu spolupráci jak s lepením tak i s výrobou listů.

Ing.Kunc Petr
Pod lipami 893
506 01 Jičín

tel. 0433/32388

ČESKOSLOVENSKO
50 h. Štátna známka Osvobodenej republiky

Prvétná retáľ

IV/1 RB má postaviť na postavenie doľava opravenej, ľavý okraj zvláštno pasu slobodí dole doprava, prvý článok vlnovky je malý odchyľky, čo divná sľuby sľubyň čiarok pod pasom byľ pľtřovky dľ nová a opravenej i vľevé člář, jářto ľevé sľby je vľevro doľe poľtřovky; kontrolní vľd; barevný bod v obľouku pravé pľľky
30. známkové pole

IV/1 RC má ľevý okraj pasu vyňtřen doľava, prvý článok vlnovky je malý, druhý článok sľubyň, čáry pod pasom najosa ruzľovky; kontrolní vľd; v ľevé čľani mľsto tľ bodů jn dľva
30. známkové pole

IV/1 RD pľ opravě pozadí byľ zľstřeno i prvě doľní čľst osly (ľevé), jářto je sľbľ u má zľstřovko zľstřovky čľř, okraj pasu sľbľľ doľe doprava podobně jako v retáľe B, prvý čľst vlnovky se podobá retáľe C a je zľstřě zľstřovky, pod pasom dopľdnen i druhý sľvľ čľř; kontrolní vľd; vľv v pravém doľším řádku má 2 ruzľ nad ruzľem
30. známkové pole

ČESKOSLOVENSKO
50 h. Štátna známka Osvobodenej republiky

Vľdy tľstřovky dľstř

I/1 obľoukovitě čľře spojľtř pľľec ľevě ruzľ a pľľstřovko Č v ČESKO

I/2 má pľľstřovky K a O v ČESKO bľť kroužek s barevným sľřtřem (je pravěpřodobá, šľ se jnľstř a opravě - ruzľ)
91. známkové pole

I/3 bľľ sľvľřka pod pľľstřovko O ve SLOV souvľstřľ s pľľstřovko

I/4 ľvľtřľ druhě kroužek čľř pľľstřovko N ve VĚNSKÁ

I/5 u doľšľm konce ľevě čľřľ pľľstřovko N ve VĚNSKÁ je malý bľť kroužek s barevným bodčľm vľvľtř

ČESKOSLOVENSKO
50 h. Štátna známka Osvobodenej republiky

Druhá tľstřovky vľdy

I/6 barevný bod nad P v POŠTA

I/7 poľtřovko pľľstřovko O v SLOVENSKA vľevro čľř; poľtřovko je rovnľ pľľstřovko V vľvľ nahole

I/8 barevný bod v řádku nahole mezi pľľstřovky O a V ve SLOVENSKA

I/9 bľť bod za pľľstřovko A v POŠTA

I/10 poľtřovko řád vľevro nahole

ČESKOSLOVENSKO
60 h. známka Osvobodenej republiky

Prvétná retáľ

II/9 R - vľvľ na ľevě okrajově lince 2,5 mm nad ľevěm doľšľm ruzľem zľstřovky (pľ opravě byľ zľstřovko i pľľstřovko zľstřovko ČESKOSLOVENSKA
6. známkové pole

II/9 B

II/9 R - ľevě kontrolí tľř je sľpřľ s ruzľem barevnou čľřkou (nářovľ byľ pľřvľ tľstř čľřľ sľpřľ)
7. známkové pole

II/9 B

II/9 R - obľvľ pravěho pasu pokrľtřľ sľ do opravě na ľevě naľ, na vľvľtřľ straně ľevě čľřľ obľouku pravě sľby je upravěľ sľřľľ
8. známkové pole

III L/2 R opravě horněho konce ľevě čľřľľ hodnotově čľřľľ; jeľ konce je ľvľtřľ a zľpřľľľľľľ

Osv. republika 100 h hnědá - vada negativu a její retuše na známkovém poli 63.

Monografie čs. známek, 2. díl, uvádí na straně 325 /obr. 600/ jeden z kontrolních znaků VN a na straně 327 /obr. 605-607/ jsou vyobrazeny tři varianty retuší. V průběhu studia bylo zjištěno, že údaj týkající se známkového pole je chybný. Nejedná se o ZP 65 ale o známkové pole 63.

Každá známka pocházející z tohoto ZP má dva kontrolní znaky vady negativu, u některých známek méně výrazné:

a/ sešikmený pravý horní roh známky /obr. 1/

b/ bílá skvrna na levé straně kresby trávy pod Říbem /obr. 2/

Při studiu známek této hodnoty a VN na ZP 63 byly použity reprodukce dvou kompletních stokusových archů známek, které byly bez ochranných rámců a označení. Archy byly předběžně určeny na první a druhé místo v pořadí výroby tiskových desek. K dispozici byl také kompletní přepážkový arch známek s ochrannými rámy a číslicí 5 /MONO 2, str. 287/. Dále pak větší počet bloků a pásek známek, které se dosud nepodařilo určit na příslušné desky.

Podle dosavadních poznatků lze předpokládat, že tvar původní vady existoval již na negativu z kterého byl postupně přenesen na všechny leptané tiskové desky. Po vyleptání každé desky byla vada opravena a teprve poté byla deska použita k tisku známek. Vlivem tisku u některých variant retuše vady docházelo ke změnám v kresbě opravy, případně ke vzniku dalších odchylek v obrazu známky, které uvádím jako kontrolní znaky /kz/:

1. varianta - TD 1 - výrazně zesílená kresba levé strany spodního rámu končící nad středem VHB. Kontr. znaky jsou:
 - bílá skvrna spojující pravé číslice jedna a nula,
 - bílou čárkou spojený palec levé ruky s písmenem K ,
- 1a - odlišná kresba článků řetězu pravé ruky, změna bodů v dlaních obou rukou,
- 1b - zesílení spodního rámu méně výrazné vč. skvrnek, kontrolní znaky shodné

2. varianta - TD 2 - bílé skvrnky v opraveném rámu menší, skvrnka na spodní části pravého rámu, zesílená horní část druhého šikmého šrafování sukňe pod pasem,
3. varianta - opravený rám nepravidelně vlnovitě rozšířený, velká skvrna pod palcem pravé nohy,
4. varianta - vlnovité rozšíření rámu směruje šikmo dolů,
5. varianta - rám rozšířen oběma směry. Kontrolními znaky jsou: skvrnka na levém rámu proti kolenu pravé nohy, hodní část lípového lístku spojena bílou skvrnou /více proleptaná nebo tiskem opotřebená TD/,
6. varianta - rám méně rozšířen, skvrnky na něm zřetelné,
7. varianta - TD s číslicí 5 v rámu - odlišné zesílení rámu, kontr. znakem je přerušená kresba trávy pod keřem před Řípem,
8. varianta - opravený rám je nepravidelně rozšířen na spodní straně
9. varianta - odlišně rozšířený rám na spodní části,
10. varianta - opět odlišné rozšíření spodní části rámu
- 10 a - rozšíření rámu souměrné
- 10b - rozšíření rámu pravidelné a téměř nezatelné, kontrolním znakem 10. varianty je přerušování kresby na prsou pod šrafováním krku.

Studium známek této hodnoty pokračuje. Chybí archový materiál /i makulaturní/ podle něhož by bylo možno určit uvedené varianty retuší na přísl. tiskové desky. Považujte proto uvedené poznatky za předběžné a pokud máte nějaké poznatky k této problematice, zašlete je /dřívadně i s obrázkem/ na adresu tajemníka SKZ nebo přímo na moji adresu: B.P. V úžlabině 2052/8, 10000 Praha 10 děkuji předem.

Bohumír Paleček

				
obr.1	obr.2	var.1	-kz-	-kz-
				
var.1a-kz-	var.1b	var.2	-kz-	-kz-
				
var.3	var.4	var.5	-kz-	
				
-kz-	var.6	var.7	-kz-	
				
var.8	var.9	var.10		
				
var.10a	-kz-	var.10b		

Články o známkách Holubice, OR a HaV ve Filatelii 1996

- č. 5 str. 13 Nevyrovnané perforační otvory - sběratelův pomocník
J. Kašpar

Články o známkách Holubice, OR a HaV v Merkur-Revue 1996

- č. 2 str. 6 Holubice 25 h - modrozelená /I. typ/
J. a M. Kašparovi
str. 28 Další retuš na korespondenčním lístku /OR 50 h/
F. Žampach
- č. 3 str. 2 Zajímavosti na známce OR 185 h
B. Pospíšil
str. 4 H a V 1923 - další retuše
F. Žampach
str. 6 Holubice 25 h - modrozelená /II. typ/
J. a M. Kašparovi
- č. 4 příloha: omluva a znovutištění článku ze str. 6 č. 3
str. 2 Retuše na OR 185 h
B. Pospíšil
str. 27 Doplnky k emisi známek H a V 1923 /100 h/
F. Žampach
- č. 5 str. 2 Rozlišení 1. a 2. TD na známce OR 185 h
B. Pospíšil
str. 4 Svitkové vydání známek Holubice 10 a 20 h
J. Kašpar /doplněk lektora - F. Žampach/
str. 16 Padělky zkusmých tisků OR
J. Karásek
str. 26 Doplnky k emisi H a V /100 h - pokračování/
F. Žampach
- č. 6 str. 6 Tiskové desky pro sešitková vydání zn. Holubice
J. a M. Kašparovi
str. 28 Doplnky k emisi H a V 1923 /100 h - pokračování/
F. Žampach /dokončení v čísle 1/97 /

NOVINOVÉ VÝPLATNÉ

Společnost sběratelů knih-
tiskových známek, S Č F,
Praha 3- Příběnická 1
130 00

Podávání novinových zásilek
povoleno Českou poštou, st.p.
odštěpný závod Praha pod č.j.
6159/97 ze dne 20.1.1997